

Olje- og energidepartementet

Postboks 8148 Dep

0033 Oslo

20. august 2021

Innspill til høring om konsesjonssystem for havvind

Natur og Ungdom takker for muligheten til å komme med innspill til regjeringens høring om Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs, og forslag til endringer i havenergilova og havenergilovforskrifta.

Vi vil først og fremst støtte regjeringens forslag om konsesjonssystem for havvind, men mener at det haster å styrke miljøkravene. Konsesjonssystemet for vindkraft på land har tillatt utilgivelige inngrep i norsk natur. Samtidig har forvaltningen av havområdene våre ført til store arealkonflikter og nedgang av viktige bestander av fisk og sjøfugl.

Med økende press på naturen fra både næringsaktivitet og klimaendringer så må vi prioritere mellom ulike hensyn for å redusere den samlede belastningen. For at påvirkningen fra havvind skal være akseptabel må vi redusere unødvendige stressfaktorer for naturmangfold og matproduksjon i havet. Dette inkluderer dumping av gruveavfall, olje- og gassproduksjon, noen former for fiskeri, marin forsøpling, seismikkskyting, åpne oppdrettsanlegg, forsvarsaktivitet og gruvedrift på havbunnen.

Flytende havvind kan bli et viktig bidrag fra Norge til utvikling av teknologi som muliggjør økt produksjon av fornybar energi i resten av verden. En norsk satsing på produksjon av installasjoner for flytende havvind er også viktig for omstilling av dagens arbeidsplasser i leverandørindustrien. Utbygging av havvind for elektrifisering av olje- og gassplattformer som skal bestå i næringens solnedgangsfase er også et viktig grep for å redusere utslipp på sokkelen uten stort forbruk av fornybar energi fra land.

Arealkonflikter med petroleumsindustrien

Natur og Ungdom mener at kartleggingen av aktuelle områder for havvind må oppdateres for å også inkludere viktige petroleumsområder. Utbygging av havvind må ikke hindres av hensyn til potensielle olje- og gassforekomster i området.

For å unngå at havvind fortrenger fiskeriene og har for stor negativ påvirkning på økosystemene i havet og langs kysten mener Natur og Ungdom at:

- Havvind bør unngås i grunne kystområder. Havvindutbygging i spesielt sårbare eller verdifulle områder, samt områder som er viktige for bestemte arter, skal unngås.

- Hensynet til kystnære fiskerier og gyteområder for fiskebestander må vektas særlig tungt i vurdering av nye områder og tildeling av konsesjoner.
- Ansvar for kartlegging av nye områder bør overføres fra NVE til Miljødirektoratet.
- Naturmangfoldloven må gjelde i alle norske havområder, og lovens føre-var-prinsipp og samlet belastning må legges vekt på i både åpningsprosess og tildeling.
- Tildelinger av konsesjoner for havvind må koordineres med ny marin verneplan og handlingsplan for sjøfugl, og bør inngå i en helhetlig arealplan for havområdene
- Regjeringen må arbeide for at produsenter av turbiner får økt ansvar for livsløpet til turbinene.
- Havenergilovforskriften må ha strengere krav til konsekvensutredninger. Til havs er det eksisterende kunnskapsgrunnlaget enda svakere enn på land. Derfor må det kreves innhenting av ny kunnskap, samt føringer for minstetid i felt og foretrukne metoder.
- Havenergilovforskriften må inneholde krav om at utbygger må benytte metodene for anleggsarbeid og drift som tar best miljøhensyn, samt at utbygger må overvåke anlegget for å styrke kunnskapsgrunnlaget om påvirkning av havvind.
- Det må etableres protokoller for hvordan utilsiktede konsekvenser av havvindanlegg på det marine miljø skal utredes og reduseres. Vi anbefaler at en standardisert protokoll for norske anlegg med flytende havvind utformes. En slik protokoll bør inneholde grundige forundersøkelser av hvordan områdene var før utbyggingen. Forundersøkelsene skal inneholde en oppdatert oversikt over hvilke arter som er i influensområdene før havvindutbyggingen. Slike forundersøkelser bør vare i minst tre år da tettheten til pelagiske arter har store svingninger. I tillegg bør fysiske og biologiske endringer under og etter drift av anleggene overvåkes.
- Det skal foregå uavhengig forskning på konsekvenser av havvindanlegg på marine miljøer slik at politiske beslutninger kan tas på et godt faggrunnlag. Forskingen skal foregå før, under og etter havvindutbyggingen for å skape et bedre beslutningsgrunnlag for framtiden.
- Data som samles inn skal beskrive endringer i eksempelvis strømmønster, lydbilde samt biologiske forhold som artssammensetning og atferd. Informasjonen skal være åpent tilgjengelig, og protokoller for havvind-anlegg skal inneholde retningslinjer for hvordan man sikrer dette.
- Det tas hensyn til marine miljøer under utbyggingen. Dette kan gjøres ved bruk av støydempende tiltak under utbygging og ved å unngå utbygging under fiskens gyteperiode og beite- og kasteperioder for sjøpattedyr.
- Anleggsperioder må planlegges slik at de kommer utenom de viktigste periodene for økosystemene i det aktuelle området.
- Ved selve utbyggingen anbefales det å velge materialer til fortøying av flytende vindturbiner som lager minst mulig støy i det turbinene beveges.
- Det må være tydelige krav om at strukturer skal fjernes etter drift ved utstedelsen av havvindkonsesjoner.
- Det må være begrenset adgang til å få innvilget utsatt frist for igangsetting av prosjekter, og utsatt frist må innebære krav om ny konsekvensutredning.

Synspunktene utdypes nedenfor.

Havforskningsinstituttet peker på noen overordnede måter flytende havvind kan påvirke marine økosystemer på (de Jong et al., 2020). Først og fremst dreier det seg om at vindkraftanlegg beslaglegger sjøareal, påvirker strømforhold, produserer lyd og elektromagnetisk stråling som vil påvirke marine økosystemer og ressursutnyttelsen av disse. Det er viktig å utrede og redusere eventuelle utilsiktede konsekvenser som havvindanlegg vil kunne ha på det marine miljø. En viktig del av en eventuell norsk utbygging av flytende havvind vil derfor være å sikre at det forskes uavhengig på dets effekt på marine økosystemer, slik at politiske beslutninger kan tas på et godt faggrunnlag

Selv om flytende havvind er mer miljøvennlig enn mange alternative energikilder, er det viktig å ta noen forbehold for å sikre at en eventuell utbygging er så forsvarlig som mulig. Spørsmålet er ikke om hvorvidt utbygging av havvind vil påvirke marine miljøer, spørsmålet er hvordan. Det er en del forskning på effektene havvind kan ha på marine miljøer, men ikke nok til å kunne konkludere noe med sikkerhet (Havforskningsinstituttet, 2020). Basert på Havforskningsinstituttets rapport (2020) har vi innspill til hvordan flytende havvind i Norge kan bli så lite skadelig på marine miljøer som mulig. Et viktig aspekt ved saken er at vi forsker grundig på miljøet før, under og etter en eventuell havvindutbygging for å bidra til et bedre beslutningsgrunnlag i framtiden.

Vi trenger mer forskning på hvilke effekter flytende havvind har på marine miljøer. I og med at det foreløpig ikke eksisterer mange parker med flytende havvind er det også begrenset hvor mye vi vet om deres påvirkning på økosystemer. Det er dog en del forskning fra bunnfast havvind som antageligvis vil ha flere fellesnevner med flytende havvind. Ved utbygging av flytende havvind bør det være fokus på forskning av dets effekter på marine miljøer med en tilnærming som inkluderer kontrollerte eksperimenter samt større feltstudier. Dataen som samles inn skal beskrive i hvor stor grad fysiske forhold til strømmønster og lydbilde endres ved havvindutbygging. Dataen bør også si noe om effekten på biologiske forhold som artssammensetning og atferd. Informasjonen som samles inn skal være åpent tilgjengelig, og protokoller for havvind-anlegg skal inneholde retningslinjer for hvordan man sikrer dette.

Ettersom vi fremdeles vet lite om effekten av flytende havvind på økosystemer fraråder vi at havvindutbygging tar sted i spesielt sårbare eller verdifulle områder. Det samme gjelder områder som er viktige for bestemte arter. Dette gjelder eksempelvis gyteområder eller migrasjonsruter for fiskebestander. Beite- og kasteområder for sjøpattedyrarter bør også skånes mot utbygging av flytende havvind. Det er viktig at det tas hensyn til marine miljøer under utbyggingen. Dette kan gjøres ved bruk av støydempende tiltak under utbygging, samt ved å unngå utbygging under fiskens gyteperiode og beite- og kasteperioder for sjøpattedyr.

Vi anbefaler at en standardisert protokoll for norske anlegg med flytende havvind utformes. En slik protokoll bør inneholde grundige forundersøkelser av hvordan områdene var før utbyggingen. Forundersøkelsene skal inneholde en oppdatert oversikt over hvilke arter som er i influensområdene før havvindutbyggingen. Slike forundersøkelser bør vare i minst tre år da tettheten til pelagiske arter har store svingninger. I tillegg bør fysiske og biologiske endringer under og etter drift av anleggene overvåkes.

Ved selve utbyggingen anbefales det å velge materialer til fortøying av flytende vindturbiner som lager minst mulig støy i det turbinene beveges. Eksempelvis materialer som i den grad det er mulig unngår rykking og napping i ankerkjettingen. Dessuten må det være tydelige krav om at strukturer skal fjernes etter drift ved utstedelsen av havvindkonsesjoner.

Kildeliste

de Jong, K., Steen, H., Forland, T. N., Wehde, H., Nyqvist, D., Palm, A. C. U., Nilssen, K. T., Albretsen, J., Falkenhaus, T., Biuw, M., Buhl-Mortensen, L., Sivle, L. D. (2020) *Potensielle effekter av havvindanlegg på havmiljøet*. Rapport fra havforskningen 2020-42. Utgitt av Havforskningsinstituttet.

Med vennlig hilsen

Therese Hugstmyr Woie
Leder i Natur og Ungdom
theresew@nu.no
90 72 73 77